

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereze Grünvaldová:

Demokratizace Běloruska v rámci Evropské politiky sousedství

Práce se zabývá možnostmi, jimiž Evropská unie může podpořit proces demokratizace v Bělorusku v kontextu Evropské politiky sousedství. Jedná se o téma bezesporu zajímavé, ať už vzhledem k vnitropolitickému vývoji v Bělorusku, nebo s ohledem na evoluci konceptu sousedské politiky EU, který prošel během tří let od svého vzniku podstatnými proměnami. Šíře tématu je zcela přiměřená rozsahu, který poskytuje bakalářská práce. Hlavním výzkumným cílem práce je podle autorky „ukázat Bělorusko jako hráče v EPS a zanalyzovat vývoj této země v rámci této politiky EU“. Tato formulace je poněkud nešťastná, protože Běloruskem jakožto ‚hráčem‘ (tedy zkoumáním jevu, který angličtina označuje termínem *actorness*) se práce prakticky nezabývá. Pozornost se naopak soustředí na otázku, jakými nástroji disponuje v současnosti EU ve vztahu k podpoře demokratizace v Bělorusku a zda je tato pomoc efektivní; byť tak není autorkou označena, vyznačuje tato věta ve skutečnosti hlavní výzkumnou otázku. Její cíl přitom logicky navazuje na stanovené téma, ovšem první část otázky implikuje velmi popisný výsledek zkoumání.

Ne zcela dostatečně je nastíněna použitá metodologie, kterou autorka v jediné větě označuje jako historicko-analytickou. Ačkoliv je empirická analýza, opírající se především o dokumenty EU, skutečně důležitou součástí, ve skutečnosti je pouze prvním krokem, na nějž navazuje normativní prvek práce, v jehož rámci autorka formuluje sadu doporučení, jimiž by podle ní bylo třeba politiku EU vůči Bělorusku zlepšit. Takový postup je samozřejmě zcela legitimní, nicméně by měl být jakožto součást metodologie a záměru práce jednoznačně uveden.

Pokud jde o použité zdroje, jejich škála je dostatečně široká, zejména pokud jde o primární prameny. Považuji ale za nutné upozornit, že přibližně polovina titulů ze seznamu neperiodických monografií se neobjevuje v odkazech v samotném textu, což vzbuzuje otázku, jakým způsobem byly tyto zdroje použity. Stejně tak je možné kritizovat skutečnost, že odkazy na zdroj jsou na mnoha místech textu velmi řídké.

Práce je rozdělena do tří základních částí, z nichž první pojednává obecně o vývoji Evropské politiky sousedství a konceptu demokratizace v jejím rámci, druhá se zabývá vývojem politiky EU vůči Bělorusku (zejména se zaměřením na finanční pomoc) a třetí pod názvem „Vyhledky demokratizace Běloruska“ ve skutečnosti obsahuje soubor doporučení pro zlepšení EPS. Struktura je vzhledem k tématu logická a odpovídá zvolené argumentační linii. Na druhou stranu není zcela vyvážená, protože třetí část je ve vztahu k předchozím dvěma výrazně kratší (pouhé tři strany textu).

Po obsahové stránce je možné konstatovat, že autorka je důvěrně seznámena s problematikou, o níž pojednává, a na mnoha místech textu dokazuje svůj výrazný zájem a sympatickou angažovanost ve vztahu k tématu. Nelze ale přehlédnout, že podstatný podíl textu tvoří popis přijatých opatření EU, mnohdy s použitím členění

textu do bodů, což jej činí poněkud suchopárným a obtížně stravitelným. Kritické připomínky, které autorka ve vztahu ke stávající politice EU formuluje, jsou přesvědčivé, ovšem na druhou stranu v práci postrádám kritické zhodnocení jednotlivých návrhů na zlepšení politiky. To platí zejména o třetí části práce: Vzhledem k její omezené délce si lze představit podrobnější rozbor dopadů, které by reformní návrhy mohly mít. Jako příklad lze uvést autorkou požadovanou revizi principu tzv. kondicionality a její nahrazení masivnější přímou podporou aktérů občanské společnosti. Ideálně jde jistě o rozumný návrh, nicméně v praxi by s největší pravděpodobností narazil na odpor ze strany režimu prezidenta Lukašenka. Stejně jako autorka doporučuje EU „nepodceňovat běloruskou opozici“, není radno podceňovat snahu diktátora kontrolovat finanční toky, k nimž na jeho území dochází.

Vedle výše zmíněných obecných připomínek bych rád upozornil ještě na několik drobnějších nepřesností:

- Název bruselského think-tanku CEPS je *Centre for European Policy [nikoli Political] Studies* (s. 2).
- Publikaci, na niž se odkazuje na s. 4, jsem nenalezl v závěrečném seznamu.
- Suma „14.9 billion euro“ je ve skutečnosti 14 miliard, nikoliv bilionů EUR (s. 38).

Kritické poznámky by neměly zastřít skutečnost, že autorka ve své práci prokázala detailní znalost zpracovávané problematiky. Oceňuji i skutečnost, že se – nepochybně na základě svého osobního přesvědčení – odhodlala k formulování normativních doporučení, která jsou navíc velmi podnětná. Vzhledem k uvedeným připomínkám jsem však nucen práci hodnotit pouze jako **velmi dobrou**.

V Hradci Králové dne 10. 6. 2006